

ЕФЕКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПИСЬМА ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Анотація. У статті розглянуто деякі методичні питання навчання іноземних студентів письма при вивченні української мови як іноземної. Наведено також різні типи вправ, що сприяють ефективному формуванню навичок писемного мовлення.

Ключові слова: іноземні студенти, українська мова як іноземна, писемне мовлення

Abstract. The article deals with some methodological issues of teaching foreign students writing while studying the Ukrainian language as a foreign language. Various types of exercises that contribute to the effective formation of writing skills are provided as well.

Key words: foreign students, Ukrainian as a foreign language, writing

В процесі навчання української мови як іноземної значну роль відіграє навчання письма, що є одним із видів мовленнєвої діяльності. Ефективність процесу навчання письма залежить від правильного вибору викладачем методів і прийомів навчання, від правильного підходу до комунікативних завдань.

Оскільки письмо супроводжує навчальну діяльність іноземних студентів упродовж усього періоду навчання у вищому навчальному закладі й охоплює різні сфери навчальної діяльності, а саме: написання конспектів прочитаного або прослуханого тексту, складання анотацій, резюме, написання рефератів, дипломних робіт тощо, тому навички й уміння володіння письмом мають розвиватися поступово з урахуванням тих методичних завдань, які визначаються кожним етапом навчання письма у вищому навчальному закладі (початковий, середній, просунутий, завершуючий) [2].

Так, на різних етапах навчання української мови як іноземної роль письма змінюється. Формування писемного мовлення в іноземних студентів відбувається поступово: від простого до складного. На початковому – реалізується мета оволодіння технікою письма, тобто оволодіння правилами української графіки, орфографії та пунктуації. Викладачі вже на початковому етапі навчання повинні навчити іноземних студентів правильно писати своє ім'я, дату, адресу, привітання тощо. Студенти вчаться заповнювати анкету, писати заяву, складати план, питання тощо.

На цьому етапі, на нашу думку, особливо ефективними є спеціальні типи вправ, як-от: просте списування (мета – закріплення написання вивченої лексики, відпрацювання навичок графіки та каліграфії); різні види диктантів (мета – розвиток навичок аудіювання, формування навичок запису на слух). При навчанні правил української орфографії доцільним є використання спеціальних вправ: а) копіювання тексту (списування) з метою засвоєння правил орфографії; б) списування, ускладнене додатковими завданнями (заповненням пропусків, підкреслюванням певних букв тощо); в) групування слів (омографів, тематично пов'язаних слів, слів схожих за складом тощо); г) написання диктанту на фоні шуму або інших перешкод тощо [1].

Найбільш поширеними вправами при навчанні письма є диктанти. Вже з самого початку навчання української мови зі студентами можна застосовувати диктанти для розвитку навичок письма. Тут можна використовувати різні види диктантів, а саме: словниковий диктант, який допомагає студентам краще запам'ятати написання слів; фразовий диктант, що вчить утримувати в пам'яті кілька мовних одиниць; диктант-текст, який потрібно читати двічі або тричі, даючи студентам можливість записати та перевірити почуте. Такі диктанти сприяють виробленню в іноземних студентів не лише графічних, орфографічних і граматичних навичок, але й додаткових навичок, необхідних для конспектування лекцій із спеціальності, а саме: навичок біглого письма; навичок скорочення слів, речень; навичок швидкого запису основного змісту почутого тексту тощо.

Потім слід використовувати диктанти, які готують студентів до написання творів: відновлювальний диктант (прослуховування тексту з ключовими словами, після цього відновлення тексту за ключовими словами); диктант за аналогією (викладач читає речення або невеликий текст, а студенти пишуть своє речення або текст аналогічного змісту).

Окрім перерахованих видів письмових робіт, необхідно навчати іноземних студентів писати листи приватного побутового характеру. Студенти вчаться починати й закінчувати лист; повідомляти інформацію про себе та свою сім'ю, місто тощо. Одночасно розвивається писемне мовлення як засіб, що сприяє формуванню вмінь і навичок усного мовлення. З цією метою в основний зміст листа слід включати елементи розповіді, опису й роздуму.

На старшому етапі набуті навички письма удосконалюються. Воно стає допоміжним засобом при самостійній роботі над мовою. Студенти навчаються новим видам писемного мовлення, а саме: анотуванню, реферуванню, написанню статей і текстів доповідей на наукові студентські конференції тощо.

Таким чином, письмо є метою й важливим засобом навчання іноземних студентів української мови. Рівень розвитку писемного мовлення дозволяє іноземним студентам здійснювати навчальну, професійну та самоосвітню діяльність.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Присяжна О. Д. Формування навичок письмового мовлення в іноземних студентів / І. Є. Зозуля, О. М. Новак, О. Д. Присяжна // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: збірник тез наукових праць. – Київ: Вид. центр КНЛУ, 2015. – № 50. – С. 56 – 67.
2. Чистякова А. Б. Методичні засади навчання іноземних студентів письма у вищому навчальному закладі / А. Б. Чистякова // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки: зб. наук. праць. – Харків: Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, Центр міжнар. освіти, 2010. – Вип. 16. – С. 255 – 266.